

19. Мацелик Т.О. Суб'єкти адміністративного права: поняття та види: наук. стаття [Електронний ресурс] / Т.О. Мацелик. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvnudpsu/2009_3/2009_3_Macelik_T_O.pdf.
20. Дараганова Н.В. Дискусійні питання класифікації суб'єктів адміністративного права (на прикладі екіпажу повітряного судна України) [Електронний ресурс] / Н.В. Дараганова. – Режим доступу: [http://visnyk-psp.kpi.ua/ru/2010-4/10%20-%204\(8\)%20-%2038.pdf](http://visnyk-psp.kpi.ua/ru/2010-4/10%20-%204(8)%20-%2038.pdf).
21. Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2013. – № 1. – Ст.1.

УДК 342.98 (477)

КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ХАРАКТЕРНІ ОЗНАКИ СУБ'ЄКТИВНИХ ПРАВ ТА ОBOB'ЯЗКІВ ЯК СКЛАДОВИХ АДМІНІСТРАТИВНО- ПРАВОВОГО СТАТУСУ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Лютіков П.С., к.ю.н., доцент

Запорізький національний університет

На підставі узагальненого аналізу наукових джерел з теорії права та адміністративного права, автором здійснено спробу запропонувати авторське бачення класифікації суб'єктивних прав та обов'язків юридичної особи як складових її адміністративно-правового статусу та окреслити характерні ознаки цих елементів та на підставі вказаних результатів запропонувати визначення суб'єктивних прав та обов'язків юридичної особи як суб'єкта адміністративного права.

Ключові слова: право, обов'язок, юридична особа, адміністративно-правовий статус, класифікація, ознаки.

Лютіков П.С. КЛАССИФИКАЦИЯ И ХАРАКТЕРНЫЕ ПРИЗНАКИ СУБЪЕКТИВНЫХ ПРАВ И ОБЯЗАННОСТЕЙ КАК СОСТАВЛЯЮЩИХ АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСА ЮРИДИЧЕСКОГО ЛИЦА / Запорожский национальный университет, Украина

На основании обобщенного анализа научных источников по теории права и административного права, автором предпринята попытка предложить авторское видение классификации субъективных прав и обязанностей юридического лица как составляющих его административно-правового статуса и определить характерные признаки этих элементов. На основании указанных результатов предложено определение субъективных прав и обязанностей юридического лица как субъекта административного права.

Ключевые слова: право, обязанность, юридическое лицо, административно-правовой статус, классификация, признаки.

Lyutikov P.S. THE CLASSIFICATION AND THE CHARACTERISTICS OF PERSONAL RIGHTS AND OBLIGATIONS AS A COMPONENT OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL STATUS OF A LEGAL ENTITY / Zaporizhzhya national university, Ukraine

Based on pooled analysis of scientific sources on the theory of law and administrative law, the author attempts to offer the author's vision classification of subjective rights and obligations of a legal entity as constituting its administrative and legal status and to determine the characteristics of these elements. On the basis of these results suggest a definition of subjective rights and obligations of the legal entity as the subject of administrative law.

It should be noted the following features of the subjective right of legal persons as of a structural element of administrative and legal status:

- 1) is the ability of implementation of a specific legal behavior of authorized entity of administrative legal relations;
- 2) is an individually determined volume of allowable legal behavior in the sphere of public administration;
- 3) the volume of allowable behavior is determined depending on an administrative legal personality of legal entity and its type;
- 4) granting of subjective right to one of the participants of administrative legal relations provides laying on another participant corresponding subjective legal responsibilities;

- 5) permissible legal behavior of legal entity as of a member of administrative legal relations, in certain cases, may be provided with measures of administrative compulsion.

Therefore, subjective right of a legal person in the sphere of public administration is individually determined, depending on the administrative legal personality of legal entity, the volume of its legal permissible behavior in the sphere of public administration, that in cases stipulated by law may be provided with measures of administrative compulsion.

Subjective legal duty as an element of administrative and legal status of legal entity is characterized by such features, which have direct corresponding connection with the relevant characteristics of the subjective right of an individual:

- 1) consists in the necessity to implement the specific legal behavior of the subject of administrative legal relations;
- 2) is an individually determined volume of socially necessary legal behavior in the sphere of public administration;
- 3) the volume of socially necessary behavior determined depending on an administrative legal personality of legal entity and its type;
- 4) reliance on a legal entity specific obligations and requirements is associated with the provision of subjective right to another participant of the administrative legal relations and consists in the need to implement certain acts, in the need for failure to perform certain acts or in the necessity of requirement to exercise or not to exercise certain acts from other persons;
- 5) implementation of socially necessary behavior of a legal entity is provided in certain cases by the measures of administrative coercion.

Therefore, subjective duty of legal entity in the sphere of public administration is the volume of concretely defined, depending on the administrative legal personality of legal entity, of the socially necessary legal behavior, established in the administrative normative or in individual legal act, fulfillment of which in cases stipulated by law is provided by measures of administrative coercion.

Key words: right, duty, legal person, administrative and legal status, classification, features.

З активізацією реформаційних процесів у сфері публічного адміністрування постало питання і переформатування адміністративно-правової доктрини, метою якого є забезпечення її розвитку та становлення у відповідності до європейських канонів і стандартів, які передбачають орієнтацію адміністративного права на забезпечення максимально ефективної реалізації прав й інтересів людини та їх ефективний захист. Пошук нових підходів до дослідження окремих блоків, що складають предмет адміністративного права, окремих інститутів його системи, не міг не справити вплив на суб'єктів адміністративного права, які, відповідно, мають тенденції до збільшення їх кількості. Також в контексті даного питання слід відмітити й видозмінення ролі та місця суб'єктів адміністративного права в цілому та окремих їх різновидів у тій чи іншій складовій оновленого адміністративного права. Саме тому, беззаперечним є той факт, що суттєвого значення набувають питання аналізу правового статусу суб'єктів адміністративного права.

Не секрет, що саме юридичні особи є одним із найактивніших учасників адміністративних правовідносин, які беруть у них участь у якості органів публічної адміністрації, підприємств, товариств та організацій, що представляють приватний сектор, закладів освіти та охорони здоров'я, громадських об'єднань тощо. Однак, на жаль, варто констатувати, що лише в окремих наукових роботах у сфері адміністративного права приділяється достатня увага проблематиці, пов'язаній з участю юридичних осіб у тих чи інших адміністративно-правових відносинах, а питання адміністративно-правового статусу юридичних осіб ґрунтовно не вивчалися. Отже, варто констатувати відсутність в адміністративно-правовій доктрині загальноновизнаних або бодай уніфікованих засад визначення адміністративної правосуб'єктності юридичних осіб як самостійних суб'єктів адміністративного права, їх суб'єктивних прав та обов'язків.

Мета статті – на підставі узагальненого аналізу наукових джерел з теорії права та адміністративного права здійснити спробу запропонувати авторське бачення класифікації суб'єктивних прав та обов'язків юридичної особи як складових її адміністративно-правового статусу та окреслити характерні ознаки цих елементів та на підставі вказаних результатів запропонувати визначення суб'єктивних прав та обов'язків юридичної особи як суб'єкта адміністративного права.

Питання суб'єктного складу адміністративного права, у тому числі і юридичних осіб, цікавили В.Б. Авер'янова, Г.В. Атаманчука, О.М. Бандурку, Д.М. Бахраха, В.М. Гарашука,

В.М. Горшенева, І.П. Голосніченка, С.Т. Гончарука, І.С. Гриценка, Є.В. Додіна, О.О. Дьоміна, Ю.А. Дорохину, А.І. Єлістратова, О.Ф. Євтихієва, Б.М. Лазарева, Д.М. Лук'янця, О.Є. Луньова, С.В. Ківалова, В.Л. Кобалевського, Л.В. Коваля, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова, А.Т. Комзюка, М.В. Костіва, Т.О. Мацелик, А.В. Пасічника, Н.Г. Саліщеву, В.Ф. Сіренка, І.Й. Слубського, Ю.М. Старилова, М.С. Студенікіну, Ю.О. Тихомирова, О.В. Шоріну, О.М. Якубу, Ц.А. Ямпольську та інших.

У контексті порушеної проблематики варто коротко зупинити свою увагу на дослідженні вказаних питань вченими-теоретиками права. Так, у теорії права останнім часом суб'єктивне право розглядається як гарантована законом вид і міра можливої або дозволеної поведінки особи [1, 490]. Значно раніше вказаних роздумів висловлювався з цього приводу теоретик права М.І. Матузов. Він вказував на те, що суб'єктивне право – це право, що належить особі (суб'єкту), гарантоване законом і всіма соціально-економічними умовами суспільства, що дозволяють його володарю вчиняти в рамках закону певні дії, користуватися певними соціальними благами, вимагати відповідної поведінки від інших (зобов'язаних осіб) і звертатися в разі потреби до органів держави [2, 44-45]. Вбачається, що в сучасних умовах розвитку юридичної науки та системи права в цілому, варто підтримати думку І.С. Окунева щодо змісту суб'єктивного права як елемента правового статусу особи. Так, аналіз сутності суб'єктивного права дав І.С. Окуневу підстави визначити його як індивідуально-конкретну, владну міру дозволеної (можливої) поведінки, що належить уповноваженому суб'єкту з метою задоволення його інтересів [3, 13-14].

У нерозривній єдності з правами особи вчені розглядають юридичні обов'язки. М.І. Матузов зазначає, що суть юридичного обов'язку полягає в необхідності певної поведінки, зміст – у конкретних проявах цієї необхідності (вид, міра, межі, час тощо), а структура – у чотирьохелементному складі змісту [4, 162-163]. На думку О.С. Іоффе та М.Д. Шаргородського визначення обов'язку багато в чому залежить від того, як визначається поняття суб'єктивного права. На їх думку, обов'язок варто визначати через право – обов'язок є забезпечена законом міра належної поведінки, якій слідує зобов'язана особа відповідно до вимог уповноваженого [5, 223-224]. Аналогічну думку висловлювали й Д.М. Чечот та М.Г. Александров [6, 25; 7, 226].

О.Ф. Скакун розглядає юридичний обов'язок як гарантовану законом міру суспільно необхідної (корисної) і державно доцільної поведінки особи, об'єктивно обумовлену потребами існування та розвитку інших осіб, соціальних груп, націй, людства. Обов'язок, на думку вченої, виступає засобом забезпечення прав [8, 183]. Під юридичним обов'язком І.С. Окунев розуміє міру конкретно-визначеної, суспільно-необхідної поведінки, встановлену в нормативно-правовому акті, забезпечену можливістю застосування санкції юридичної норми в її негативному і позитивному розумінні [3, 14].

У свою чергу в адміністративно-правовій науці права та обов'язки особи розглядають у площині адміністративно-правового статусу особи, вважаючи їх поряд з адміністративно правосуб'єктністю ключовими елементами всієї структури адміністративно-правового статусу особи.

На думку В.К. Колпакова та О.В. Кузьменко, суб'єктивні права в сфері державного управління – це надана і гарантована державою, а також закріплена в адміністративно-правових нормах міра можливої (дозволеної) поведінки в правовідносинах, яка забезпечена кореспондуючим обов'язком іншого учасника правовідносин. Суб'єктивні юридичні обов'язки вчені-адміністративісти називають діалектичною протилежністю суб'єктивних прав у сфері державного управління. Вони нерозривно пов'язані й не можуть існувати один без одного, оскільки право одного суб'єкта не може бути реалізоване поза виконанням обов'язку другим суб'єктом. Таким чином, у державному управлінні існування обов'язків поза правами і навпаки – прав поза обов'язками – позбавлено будь-якого сенсу. Суб'єктивні адміністративно-правові обов'язки – це покладена державою і закріплена в адміністративно-правових нормах міра належної поведінки у правовідносинах [9, 73]. Підтримує вказану точку зору і Т.О. Коломоєць [10, 61].

М.А. Бояринцева, яка ґрунтовно дослідила адміністративно-правовий статус громадянина, розглядає права особи в широкому та вузькому розумінні і, що цікаво, пропонує права особи як складові її адміністративно-правового статусу іменувати «адміністративним правом особи». Отже, у широкому розумінні «адміністративне право особи», стверджує М.А. Бояринцева, – це

комплекс прав, свобод та охоронюваних законом інтересів людини і громадянина, які виникають у зв'язку із задоволенням людиною або громадянином своїх потреб та ставить особу в статус суб'єкта адміністративних правовідносин. У вузькому розумінні «адміністративне право особи» – це суб'єктивне право, яке виникає у зв'язку з реалізацією людиною або громадянином свого адміністративно-правового статусу. З урахуванням викладеного, суб'єктивне адміністративне право громадянина, підкреслює вчена, – це закріплена в адміністративних нормах можливість здійснювати у встановлених ними межах конкретні дії, реальність яких гарантується зобов'язаннями суб'єктів, що несуть стосовно громадян певні обов'язки, а також можливість вимагати від зазначених суб'єктів здійснення необхідних дій з метою користування соціальними благами для задоволення особистих або суспільних інтересів [11, 74].

Щодо обов'язків, М.А. Бояринцева зазначає, що «адміністративний обов'язок можна визначити як встановлену державою, органами місцевого самоврядування, а у визначених законодавством випадках іншими суб'єктами, закріплену в адміністративному законодавстві міру необхідної, належної поведінки громадян в інтересах держави, суспільства та особистих інтересів громадян. Поняття адміністративного обов'язку включає також обов'язок особи здійснювати або утримуватись від здійснення певних дій. Юридичні обов'язки громадян у сфері виконавчої влади полягають в дотриманні норм адміністративного та інших галузей права» [11, 94-95]. У цілому запропонований вченою-адміністративістом зміст вказаних категорій варто підтримати, проте з приводу оперування М.А. Бояринцевою такими термінологічними конструкціями, як «адміністративні права» та «адміністративні обов'язки», слід зазначити, що їх використання все ж таки не є виправданим та є дещо штучним і нехарактерним для адміністративно-правової доктрини. Більш вдалим варіантом, на нашу думку, є конструкція «суб'єктивні права та обов'язки у сфері публічного адміністрування», що можна вважати синонімом словосполучення «суб'єктивні права та обов'язки, закріплені нормами адміністративного права».

Крім того, в адміністративно-правовій літературі можна зустріти достатню кількість класифікацій прав та обов'язків, як складових адміністративно-правового статусу особи, за різними критеріями та градаціями. Так, можна зустріти поділ прав та обов'язків на абсолютні та відносні [10, 67; 11, 95; 12]; загальні та спеціальні [10, 68]; загальні, спеціальні та індивідуальні [11, 79-80]; права та обов'язки громадян, що регулюються нормами адміністративного права та права і обов'язки громадян, які регулюються нормами адміністративного та інших галузей права [13]. В адміністративно-правовій науці також прийнято розподілити права та обов'язки громадян на групи: а) соціально-економічні, б) політичні, в) особисті, г) культурні [10, 69; 14; 11, 96-97] тощо.

Поряд із вищенаведеними класифікаціями, окремо існують і класифікації прав осіб, наприклад: права громадян, закріплені в нормах адміністративного права, які розвивають та конкретизують права, закріплені в Конституції і права громадян, передбачені тільки нормами адміністративного права [15]; статутні та адекватні [16, 53]; виходячи із змісту прав громадян у сфері реалізації виконавчої влади ці права поділяють на ті, що виникають: а) у результаті соціально-політичної активності громадян, їхньої участі в державному управлінні; б) внаслідок сприяння держави в реалізації громадянами конституційних прав і свобод у соціально-культурній сфері; в) у результаті реалізації права на захист, зокрема, при поданні адміністративної скарги або позову до суду; використання процесуальних засобів захисту в адміністративно-юрисдикційному провадженні, застосування заходів необхідної оборони [17, 119] тощо.

На підставі узагальнення існуючих класифікацій адміністративних прав та обов'язків вбачається за доцільне запропонувати власний варіант класифікації прав та обов'язків юридичних осіб у сфері публічного адміністрування. Зокрема, права та обов'язки юридичних осіб можна розподілити за такими критеріями:

- 1) залежно від наявності в юридичної особи владних повноважень:
  - права та обов'язки (компетенція та повноваження) органів публічної адміністрації (видавати адміністративні акти, здійснювати контроль за їх виконанням, видавати дозволи та ліцензії, обов'язок діяти в межах Конституції та законів України, обов'язок

дотримуватися прав приватних осіб у публічних відносинах, обов'язок забезпечення нормативно-правового регулювання тощо).

Які, у свою чергу, залежно від самостійності прийняття рішень поділяються на:

- імперативні, чітко визначені повноваження, що не передбачають самостійності органу публічної адміністрації при прийнятті певного рішення (обов'язок анулювати дозвіл суб'єкта господарювання на впровадження нових технологій у випадку виявлення порушень правил пожежної безпеки, що може призвести до виникнення пожежі або створення перешкод у її гасінні та евакуації людей, обов'язок видати припис про усунення допущених правопорушень у разі публічного оголошення керівними органами політичної партії наміру вчинення нею дій, за які законами України передбачена юридична відповідальність тощо);
- дискреційні повноваження, тобто повноваження щодо реалізації адміністративного розсуду, коли вони не передбачають обов'язків органу узгоджувати свої рішення з будь-яким іншим суб'єктом та пов'язані з певною «альтернативністю» норми у визначенні меж можливих дій або бездіяльності органу (наприклад, право встановлювати певні пільги при сплаті податків, право обирати та призначити відповідний вид адміністративного стягнення за наявності альтернативи в санкціях тощо).
- права та обов'язки юридичних осіб, не наділених владними повноваженнями (зокрема, право на одержання адміністративної послуги, право подавати позов через адміністративний суд на дії (бездіяльність) та рішення органів публічної адміністрації та їх посадових осіб, право на звернення до органів державної влади та місцевого самоврядування тощо).

2) залежно від підстав виникнення:

- легальні – права та обов'язки, які закріплені адміністративним законодавством (обов'язок одержання відповідної ліцензії або дозволу на певний вид господарської діяльності, право на оскарження податкового повідомлення-рішення тощо);
- договірні – права та обов'язки, що закріплені адміністративним договором (зобов'язання щодо виконання робіт, надання послуг, виконання умов адміністративного договору у встановлені ним строки, право на дострокове розірвання договору, його пролонгацію тощо).

3) залежно від обсягу адміністративної правосуб'єктності:

- загальні права та обов'язки, характерні для всіх юридичних осіб, незалежно від форми власності та організаційно-правових форм (право вступу в правовідносини, обов'язок нести адміністративну відповідальність, обов'язок виконання рішення суду, у тому числі адміністративного тощо);
- спеціальні права та обов'язки, ті, що характерні для окремих груп юридичних осіб, різних організаційно-правових форм, форм власності тощо (зокрема, право громадських об'єднань на участь у регуляторній політиці, застосовувати заходи адміністративного примусу, обов'язок одержання ліцензії на певний вид господарської діяльності, обов'язок сплачувати відповідний податок залежно від виду діяльності (наприклад, сплата акцизного збору).

4) за характером правових норм, що їх закріплюють:

- матеріальні права та обов'язки (наприклад, право політичної партії використовувати державні засоби масової інформації, обов'язок виконання приписів органів публічної адміністрації);
- процесуальні права та обов'язки (наприклад, право оскаржувати судові рішення в частині, що стосується їхніх інтересів, обов'язок добросовісно користуватися належними їм процесуальними правами і неухильно виконувати процесуальні обов'язки тощо).

Справедливим буде зазначити, що вказаний перелік критеріїв класифікації прав та обов'язків юридичних осіб не є вичерпним.

З урахуванням проведеного аналізу юридичної, у тому числі і адміністративно-правової літератури, в аспекті дослідження прав та обов'язків особи, аналізу матеріальних та процесуальних норм адміністративного законодавства, вбачається за доцільне окреслити наступні ознаки суб'єктивного права юридичних осіб як структурного елемента їх адміністративно-правового статусу, а саме:

- полягає в можливості реалізації конкретної правової поведінки уповноваженого суб'єкта адміністративних правовідносин;
- є індивідуально-визначеним обсягом дозволеної юридичної поведінки в сфері публічного адміністрування;
- обсяг дозволеної поведінки визначається залежно від адміністративної правосуб'єктності юридичної особи та її виду;
- надання суб'єктивного права одному з учасників адміністративних правовідносин передбачає покладання на іншого учасника відповідних суб'єктивних юридичних обов'язків;
- дозволена правова поведінка юридичної особи як учасника адміністративних правовідносин у передбачених законом випадках може забезпечуватися заходами адміністративного примусу.

Таким чином, суб'єктивне право юридичної особи в сфері публічного адміністрування – це індивідуально-визначений, залежно від адміністративної правосуб'єктності юридичної особи, обсяг її дозволеної правової поведінки в сфері публічного адміністрування, який у передбачених законом випадках може забезпечуватися заходами адміністративного примусу.

У свою чергу, суб'єктивний юридичний обов'язок як елемент адміністративно-правового статусу юридичної особи характеризується такими рисами, що мають прямий кореспондуючий зв'язок із відповідними ознаками суб'єктивного права особи:

- полягає в необхідності реалізації конкретної правової поведінки суб'єкта адміністративних правовідносин;
- є індивідуально-визначеним обсягом суспільно-необхідної юридичної поведінки в сфері публічного адміністрування;
- обсяг суспільно-необхідної поведінки визначається залежно від адміністративної правосуб'єктності юридичної особи та її виду;
- покладання на юридичну особу певних зобов'язань та вимог пов'язане з наданням суб'єктивного права іншому учаснику цих адміністративних правовідносин і полягає в необхідності здійснення певних дій, необхідності утримання від здійснення певних дій, або в необхідності вимоги здійснення або нездійснення певних дій від інших осіб;
- виконання суспільно-необхідної поведінки юридичної особи забезпечується в передбачених законом випадках заходами адміністративного примусу.

Отже, суб'єктивний обов'язок юридичної особи в сфері публічного адміністрування – це обсяг конкретно-визначеної, залежно від адміністративної правосуб'єктності юридичної особи, суспільно-необхідної правової поведінки, встановленої в адміністративному нормативному або індивідуальному правовому акті, виконання якої забезпечується в передбачених законом випадках заходами адміністративного примусу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Теория государства и права: курс лекций / [под ред. Н.И. Матузова, А.В. Малько]. – М.: Юристъ, 1997. – 672 с.
2. Матузов Н.И. Субъективные права граждан СССР / Николай Игнатьевич Матузов. – Саратов: Приволжское книжное изд-во, 1966. – 190 с.
3. Окунев І.С. Загально-теоретичні засади правового статусу суб'єкта права: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. спец:12.00.01. «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / І.С. Окунев. – К., 2009. – 23 с.

4. Матузов Н.И. Личность. Права. Демократия: Теоретические проблемы субъективного права / Николай Игнатьевич Матузов. – Саратов: Изд-во Саратовского ун-та, 1972. – 292 с.
5. Иоффе О.С. Вопросы теории права / О.С. Иоффе, М.Д. Шаргородский. – М.: Госюриздат, 1961. – 380 с.
6. Чечот Д.М. Субъективное право и формы его защиты / Дмитрий Михайлович Чечот. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1968. – 71 с.
7. Александров Н.Г. Право и законность в период развернутого строительства коммунизма / Николай Григорьевич Александров. – М.: Госюриздат, 1961. – 271 с.
8. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: підручник / Ольга Федорівна Скакун; пер. з рос. – 2-е вид. – Харків: Консум, 2005. – 656 с.
9. Колпаков В.К. Адміністративне право України: підручник / В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.
10. Коломоєць Т.О. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник / Тетяна Олександрівна Коломоєць. – К.: Юрінком Інтер, 2011. – 576 с.
11. Бояринцева М.А. Адміністративно-правовий статус громадянина України: дис. ... канд. юрид. наук 12.00.07 / Бояринцева Марина Анатоліївна. – К., 2005. – 213 с.
12. Бахрах Д.Н. Административное право: учебник для вузов / Демьян Николаевич Бахрах. – М.: Изд-во Бек, 1996. – 355 с.
13. Манохин В.М. Конституционные основы советского административного права / В.М. Манохин; под ред.: Конин Н.М. – Саратов: Изд-во Саратов. ун-та, 1983. – 216 с.
14. Бояринцева М.А. Права громадян, їх гарантії та реалізація у державному управлінні / М.А. Бояринцева // Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / за заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К.: Факт, 2003. – С.180–194.
15. Петров Г.И. Советское административное право. Часть общая / Георгий Иванович Петров. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1970. – 304 с.
16. Битяк Ю.П. Адміністративне право України: конспект лекцій / Ю.П. Битяк, В.В. Зуй. – Х.: Нац. юрид. академ. України ім. Ярослава Мудрого, 1996. – 160 с.
17. Васильев А.С. Административное право Украины / А.С. Васильев. – Х.: Одиссей, 2002. – 288 с.

УДК 34: 378.091 (477)

ФУНКЦІЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ ЯК ОБ'ЄКТУ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ

Мартинов М.П., к.ю.н., ст. викладач

Запорізький національний університет

У статті автор досліджує функціональний аспект юридичної освіти шляхом визначення функцій останньої та розкриття їхньої сутності.

Ключові слова: юридична освіта, функції юридичної освіти, організаційно-правове регулювання.

Мартинов Н.П. ФУНКЦИИ ЮРИДИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ КАК ОБЪЕКТА ОРГАНИЗАЦИОННО-ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ В УКРАИНЕ / Запорожский национальный университет, Украина

В статье автор исследует функциональный аспект юридического образования путем определения функций последнего и раскрытия их сущности.

Ключевые слова: юридическое образование, функции юридического образования, организационно-правовое регулирование.